

*Лазута Т. Й.,
відділ освіти виконавчого комітету
Великогайвської сільської ради*

ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯК НЕОБХІДНІСТЬ ДЛЯ ІНТЕГРУВАННЯ У ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ХХІ СТОЛІТТЯ

Шкільна освіта України стоїть на шляху великих реформ. Є ряд причин, які спонукають до цих змін: економічна та політична нестабільність, тривалі бойові дії на Сході України. Побудувати вільне суспільство здатна тільки освічена людина, а це не та людина, яка лише має знання, а та, яка вміє застосувати їх для вирішення життєвих проблем.

Складне й відповідальне завдання стоїть перед школою – створити та реалізувати модель успішного, компетентного та конкурентоздатного випускника школи.

У вітчизняній психолого-педагогічній та методичній літературі останнім часом активно використовуються поняття «компетенція» і «компетентність». Компетентність у перекладі з латинської *competentia* означає коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід. Компетентна в певній сфері людина має відповідні знання та здібності, що дозволяють їй обґрунтовано судити про цю сферу й ефективно діяти в ній.

Варто сказати, що не існує єдиного узгодженого визначення та переліку ключових компетентностей. Оскільки компетентності – це, насамперед, замовлення суспільства на підготовку його громадян, такий перелік багато в чому визначається узгодженою позицією соціуму в певній країні або регіоні. Але в проекті нового базового Закону «Про освіту» визначено ключові компетентності Нової української школи.

Для нашої країни ніколи не були байдужими тенденції європейської освіти. Але наша освіта завжди вибирала «свій шлях», обумовлений специфікою вітчизняних традицій і процесів. Не стали винятком й тенденції підсилення ролі компетентностей в освіті [1]. Щоправда, зараз це носить більш конкретний та практичний характер.

Формування географічних компетентностей є дуже важливим завданням для вчителя географії, оскільки вони дозволяють формувати комплексний погляд на світ, визначити просторові зв'язки між його компонентами, давати оцінку та висловлювати власне ставлення до проблеми сьогодення. Географія як наука за своїм змістом є комплексною та інтегративною, завдяки їй відбувається перетворення знань про природу і людство на планеті Земля у єдину наукову географічну картину світу. Крім цього, географія є дуалістичною, вона містить як фізико-географічну, так соціально-географічну складові. Також географія пропонує особливі наукові інструменти для

моделювання і прогнозування розвитку як окремих територій, так і всієї географічної оболонки. Оволодіння учнями географічними знаннями, уміннями та компетенціями дасть змогу зорієнтуватися у складних глобалізаційних процесах, убезпечити суспільство від невважених кроків, дасть змогу особистості національно ідентифікуватися у сучасному світі.

Географічна картина світу, образ світу, що формується в процесі навчання географії, виступає як динамічна цілісна інтелектуальна структура, яка допомагає учневі основної школи визначати і усвідомлювати правильність чи неправильність спрямування своєї життєдіяльності. Визначити свою роль у процесі взаємодії з природою, суспільством, середовищем, створеним людиною. Своєрідним індикатором адекватності образу світу є стан здоров'я людини, рівень душевного комфорту, успішність самореалізації у суспільстві, рівень компетентності, рівень реалізації потреби само актуалізації. Правильно сформована адекватна картина світу забезпечує сприятливі умови для самореалізації людини, успішної адаптації у суспільстві, безпечного існування у навколишньому середовищі, серед природи [2].

Освітній простір є складною ієрархічною структурою, пірамідою просторів. У ньому виділяють низку рівнів: глобальний, континентальний, освітній простір країни, національно-регіональний, територіально-регіональний, муніципальний, локальний, сімейний, особистісний освітній простір. Людина існує в різних освітніх просторах, зв'язки між якими є іноді системними (дитяча дошкільна установа – ЗНЗ – ВНЗ), іноді автономні (освітні простори позашкільних установ). Дослідження науковців показали соціальну невизначеність освітнього професійного та особистісного простору молоді, яка пов'язана зі складністю вибору життєвого шляху [3]. Школа відіграє дуже важливу роль у включеності особистості до освітнього простору. Дитину потрібно зацікавити до навчання, щоб вона прагнула до особистісного зростання. Суспільству необхідні освічені кадри, власне, наше завдання – їх виховувати у школі. Формування знань, вмінь, навичок залежить від професійного рівня вчителя. Отже, потрібно реформувати підготовку і майбутнього вчителя, зокрема вчителя географії, оскільки саме географія є однією з основних дисциплін, яка надає знання і практичні навички через виявлення основних законів розвитку природи й суспільства.

Література:

1. Євтушевська Т. С. Компетентнісний підхід на уроках географії. – [Електронний ресурс] – *Учительський журнал-online. Географія*. 30.09.2015. Режим доступу : <http://teacherjournal.in.ua/geografiya/1410-kompetentnisnij-pidkhid-pri-vikladanni-geografiji>
2. *Проект Концепції географічної освіти в основній школі / За заг. ред. О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна та ін.* – К.: Педагогічна думка, 2014. – С. 3, 13.
3. Касярум Н. *Освітній простір: становлення поняття / Надія Касярум // Витоки педагогічної майстерності.* – 2013. – Випуск 12. – С. 107-113.